

SYLABUS przedmiotu/MODUŁU:			
Nazwa przedmiotu/MODUŁU:	Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne		PI_1_OS_CHPCH
Kategoria przedmiotu/MODUŁU:	Nauki w zakresie opieki specjalistycznej		D
Kierunek studiów:	Pielęgniarstwo		
Forma studiów:	Stacjonarne		
Poziom studiów:	Studia I stopnia		
Rok studiów:	III	Semestr studiów:	V, VI
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu/MODUŁU:	6		
Język wykładowy:	Polski		
Koordynator przedmiotu/MODUŁU:	dr n.med. Andrzej Kucharski / mgr Anna Klimczyk		
Prowadzący przedmiot/MODUŁ:			

Forma zajęć	Liczba godzin w planie	Forma zaliczenia *wpisz symbol
Praktyki zawodowe (PZ)	160	Z/O
*Z-zaliczenie; Z/O-zaliczenie na ocenę; E-egzamin		

OPIS przedmiotu/MODUŁU:	
Cele i założenia przedmiotu/MODUŁU:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie studentów z zagadnieniami dotyczącymi chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego oraz organizacją pracy w oddziałach chirurgicznych. 2. Wyposażenie studentów w wiedzę i umiejętności formułowania diagnozy pielęgniarstwa oraz planowania zadań pielęgniarstwa. 3. Przygotowanie studenta do współpracy z zespołem terapeutycznym.
Wymagania wstępne do przedmiotu/MODUŁU:	Wiedza z zakresu chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego (wykłady) oraz umiejętności nabyte w ramach ćwiczeń i zajęć praktycznych z chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego.
Metody dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Instruktaż • Pokaz • Omówienie • Studium przypadku • Próba pracy • Praca z dokumentacją • Proces pielęgnowania

MODUŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ		
<u>Kod modułowego efektu uczenia się</u>	<u>Treść modułowego efektu uczenia się</u>	<u>Metody weryfikacji efektu uczenia się</u>
WIEDZA		
W zakresie wiedzy student zna i rozumie:		
D.W1.	czynniki ryzyka i zagrożenia zdrowotne u pacjentów w różnym wieku;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W2.	etiopatogenezę, objawy kliniczne, przebieg, leczenie, rokowanie i zasady opieki pielęgniarskiej nad pacjentami w wybranych chorobach;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W3.	zasady diagnozowania i planowania opieki nad pacjentem w pielęgniarstwie internistycznym, chirurgicznym, położniczo-ginekologicznym, pediatrycznym, geriatrycznym, neurologicznym, psychiatrycznym, w intensywnej opiece medycznej, opiece paliatywnej, opiece długoterminowej;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W4.	rodzaje badań diagnostycznych i zasady ich zlecenia;	odpowiedź ustna/pisemna
D.W5.	zasady przygotowania pacjenta w różnym wieku i stanie zdrowia do badań oraz zabiegów diagnostycznych, a także zasady opieki w trakcie oraz po tych badaniach i zabiegach;	odpowiedź ustna i/ lub proces pielęgnowania
D.W6.	właściwości grup leków i ich działanie na układy i narządy pacjenta w różnych chorobach w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W7.	standardy i procedury pielęgniarskie stosowane w opiece nad pacjentem w różnym wieku i stanie zdrowia;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W8.	reakcje pacjenta na chorobę, przyjęcie do szpitala i hospitalizację;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W10.	zasady organizacji opieki specjalistycznej (geriatrycznej, intensywnej opieki medycznej, neurologicznej, psychiatrycznej, pediatrycznej, internistycznej, chirurgicznej, paliatywnej, długoterminowej oraz na bloku operacyjnym);	odpowiedź ustna/pisemna
D.W18.	metody, techniki i narzędzia oceny stanu świadomości i przytomności;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W22.	zasady żywienia pacjentów, z uwzględnieniem leczenia dietetycznego, wskazań przed- i pooperacyjnych według protokołu kompleksowej opieki okołoperacyjnej dla poprawy wyników leczenia (Enhanced Recovery After Surgery, ERAS);	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W23.	czynniki zwiększające ryzyko okołoperacyjne;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W24.	zasady przygotowania pacjenta do zabiegu operacyjnego w trybie pilnym i planowym, w chirurgii jednego dnia oraz zasady opieki nad pacjentem po zabiegu operacyjnym w celu zapobiegania wczesnym i późnym powikłaniom;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W25.	zasady opieki nad pacjentem z przetoką jelitową i moczową;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W26.	podstawowe kierunki rehabilitacji leczniczej i zawodowej;	odpowiedź ustna/pisemna
D.W27.	przebieg i sposoby postępowania rehabilitacyjnego w różnych chorobach;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna i/ lub proces pielęgnowania
D.W28.	standardy i procedury postępowania w stanach nagłych i zabiegach ratujących życie;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania

D.W29.	zasady obserwacji pacjenta po zabiegu operacyjnym, obejmującej monitorowanie w zakresie podstawowym i rozszerzonym;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W32.	metody i skale oceny bólu, poziomu sedacji oraz zaburzeń snu oraz stanów delirycznych u pacjentów w stanach zagrożenia życia;	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowania
D.W33.	metody i techniki komunikowania się z pacjentem niezdolnym do nawiązania i podtrzymania efektywnej komunikacji ze względu na stan zdrowia lub stosowane leczenie.	odpowiedź ustna/pisemna i/ lub proces pielęgnowani
UMIEJĘTNOŚCI		
W zakresie umiejętności student potrafi:		
D.U1.	gromadzić informacje, formułować diagnozę pielęgniarstwa, ustalać cele i plan opieki pielęgniarstwa, wdrażać interwencje pielęgniarstwa oraz dokonywać ewaluacji opieki pielęgniarstwa;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U2.	przewodzić poradnictwo w zakresie samoopieki pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia dotyczące wad rozwojowych, chorób i uzależnień;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U3.	przewodzić profilaktykę powikłań występujących w przebiegu chorób;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U6.	dobierać technikę i sposoby pielęgnowania rany, w tym zakładania opatrunków;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U7.	dobierać metody i środki pielęgnacji ran na podstawie ich klasyfikacji;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U8.	rozpoznawać powikłania po specjalistycznych badaniach diagnostycznych i zabiegach operacyjnych;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U9.	doraźnie podawać pacjentowi tlen i monitorować jego stan podczas tlenoterapii;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U10.	wykonywać badanie elektrokardiograficzne i rozpoznawać zaburzenia zagrażające życiu;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U12.	przygotowywać pacjenta fizycznie i psychicznie do badań diagnostycznych;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U13.	wystawiać skierowania na wykonanie określonych badań diagnostycznych;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U14.	przygotowywać zapisy form recepturowych substancji leczniczych w ramach kontynuacji leczenia;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U15.	dokumentować sytuację zdrowotną pacjenta, dynamikę jej zmian i realizowaną opiekę pielęgniarstwa, z uwzględnieniem narzędzi informatycznych do gromadzenia danych;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U17.	przewodzić u osób dorosłych i dzieci żywienie dojelitowe (przez zgłębnik i przetokę odżywczą) oraz żywienie pozajelitowe;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U18.	rozpoznawać powikłania leczenia farmakologicznego, dietetycznego, rehabilitacyjnego i leczniczo-pielęgnacyjnego;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U19.	pielęgnować pacjenta z przetoką jelitową oraz rurką intubacyjną i tracheotomijną;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U20.	przewodzić rozmowę terapeutyczną;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U21.	przewodzić rehabilitację przyłóżkową i aktywizację z wykorzystaniem elementów terapii zajęciowej;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U22.	przekazywać informacje członkom zespołu terapeutycznego o stanie zdrowia pacjenta;	obserwacja 360*, proces pielęgnowania
D.U23.	asystować lekarzowi w trakcie badań diagnostycznych;	obserwacja 360*, proces

		pielęgowania
D.U24.	oceniać poziom bólu, reakcję pacjenta na ból i jego nasilenie oraz stosować farmakologiczne i niefarmakologiczne postępowanie przeciwbólowe;	obserwacja 360*, proces pielęgowania
D.U26.	przygotowywać i podawać pacjentom leki różnymi drogami, samodzielnie lub na zlecenie lekarza;	obserwacja 360*, proces pielęgowania
D.U27.	udzielać pierwszej pomocy w stanach bezpośredniego zagrożenia życia;	obserwacja 360*, proces pielęgowania
D.U29.	doraźnie tamować krwawienia i krwotoki.	obserwacja 360*, proces pielęgowania
<u>KOMPETENCJE SPOŁECZNE</u>		
W zakresie kompetencji społecznych student jest gotów do:		
D.K1.	kierowania się dobrem pacjenta,	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K2.	poszanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece,	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K3.	okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K4.	przejawiania empatii w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K5.	przestrzegania praw pacjenta;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K6.	zachowywania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K7.	samodzielnego i rzetelnego wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K8.	współdziałania w zespole interdyscyplinarnym w rozwiązywaniu dylematów etycznych z zachowaniem zasad kodeksu etyki zawodowej;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K9.	przestrzegania wartości i powinności moralnych w opiece nad pacjentem;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K10.	ponoszenia odpowiedzialności za wykonywanie czynności zawodowych;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K11.	zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K12.	przewidywania i uwzględniania czynników wpływających na reakcje własne i pacjenta;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K13.	dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
D.K14.	dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych;	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego

D.K15.	systematycznej aktualizacji wiedzy zawodowej i kształtowania swoich umiejętności i kompetencji społecznych, dążenia do profesjonalizmu.	samoocena, obserwacja 360*, ocena nauczyciela i personelu medycznego
--------	---	--

TREŚCI MERYTORYCZNE przedmiotu/MODUŁU:									
		Praktyki zawodowe (PZ)							
		SEMESTR	I	II	III	IV	V	VI	
		LICZBA GODZIN (L)	-	-	-	-	90	70	
		RAZEM						160	
semestr V									
LP	Zakres tematyczny	Odniesienie zakresu tematycznego do konkretnego modułowego efektu uczenia się							
1.	Organizacja pracy w oddziale chirurgicznym. Rodzaje ran i ich leczenie. Zasady i technika zaopatrywania ran. Zakażenia chirurgiczne i szpitalne.	D.W1. – D.W3. D.W7. D.W8. D.W32. D.W33. D.U1. D.U6. D.U7. D.U15. D.U20. D.U22. D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.							
2.	Przyjęcie chorego do oddziału chirurgii. Przygotowanie chorego do badań diagnostycznych: RTG, USG, TK, badań endoskopowych.	D.W1. –D.W8. D.W10. D.W22. – D.W25. D.W27. D.U1. D.U3. D.U6. D.U23. D.K1. – D.K15.							
3.	Proces pielęgnowania w chirurgii. Rola pielęgniarki w łagodzeniu napięć psychicznych związanych z leczeniem operacyjnym.	D.W1. – D.W8. D.W18. D.W22. – D.W29. D.W32. D.W33. D.U1.							
4.	Pielęgnowanie chorego po urazie klatki piersiowej. Drenaż opłucnej	D.W1. – D.W3. D.W6. D.W7. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U6. D.U15. D.U20. D.U22. D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.							
5.	Pielęgnowanie pacjenta po operacji przepukliny. Rodzaje przepuklin, zapobieganie powikłaniom	D.W1. D.W3. D.W6. – D.W8 D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U.6 D.U8. D.U12. D.U15. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15							
6.	Pielęgnowanie pacjenta po zabiegach bariatrycznych.	D.W1. D.W3. D.W6. – D.W8. D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U.6. D.U8. D.U12. D.U15. D.U17. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.							
7.	Amputacja kończyn – zapobieganie miażdżycy, choroba Burgera, pielęgnacja i rehabilitacja po amputacji.	D.W1. – D.W7. D.W24. D.W29. D.W32. D.U3. D.U8. D.U27. D.U29. D.K1. – D.K15.							
8.	Opieka pielęgniarska nad chorym z chorobami przełyku: zwężenie, uchyłek, guz . Postępowanie z chorym z wrzodem trawiennym żołądka i dwunastnicy w okresie okołoperacyjnym	D.W1. D.W3. D.W6. – D.W8 D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U6. D.U12. D.U15. D.U20. – D.U24. D.U26.							

		D.K1. – D.K15.
9.	Pielęgnowanie pacjentów z chorobami zapalnymi i nowotworowymi jelita cienkiego. Postępowanie w okresie przed – i pooperacyjnym..	D.W1. D.W3. D.W6. – D.W8. D.W10. D.U19. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U6. D.U12. D.U15. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.
10.	Pielęgnowanie pacjenta po operacji wyrostka robaczkowego. Postępowanie okołoperacyjne.	D.W1. D.W3. D.W6. – D.W8. D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U.6 D.U8. D.U12. D.U15. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.
semestr VI		
LP	Zakres tematyczny	Odniesienie zakresu tematycznego do konkretnego modułowego efektu uczenia się
1.	Pielęgnowanie pacjentów ze schorzeniami jelita grubego i odbytu. Żylaki i szczeliny odbytu. Ropień i przetoka okołodbytnicza.	D.W1. D.W3. – D.W8 D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U6. D.U8. D.U12. D.U15. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.
2.	Pielęgnowanie pacjenta w ostrych chorobach jamy brzusznej przebiegających z zapaleniem otrzewnej. Niedrożność mechaniczna i porażenna.	D.W1. D.W3. D.W6. – D.W8. D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U6. D.U8. D.U12. D.U15. D.U17. D.U19. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.
3.	Opieka pielęgniarska nad chorymi po mastektomii.	D.W1. – D.W8. D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U6. D.U8. D.U12. D.U15. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.
4.	Urazy czaszkowo-mózgowe – diagnostyka, leczenie, pielęgnowanie w zależności od stanu pacjenta.	D.W1. D.W3. D.W6. – D.W8. D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U6. D.U8. D.U12. D.U15. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.
5.	Pielęgnowanie pacjenta po operacjach w obrębie układu moczowo- płciowego.	D.W1. D.W3. D.W6. – D.W8 D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U.6 D.U8. D.U12. D.U15. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. - D.K15.
6.	Transplantacje narządów. Przygotowanie pacjenta do przeszczepu i pielęgnacja po zabiegu.	D.W1. D.W3. D.W6. – D.W8. D.W10. D.W22. D.W27. D.W29. D.W32. D.W33. D.U1. D.U.6 D.U12. D.U15. D.U20. – D.U24. D.U26. D.K1. – D.K15.

ZALICZENIE PRZEDMIOTU - PRZEDMIOT KOŃCZY SIĘ ZALICZENIEM NA OCENĘ
Praktyki zawodowe (PZ)
Podstawę do uzyskania zaliczenia na ocenę (Z/O) stanowi:

- obecność 100%; potwierdzona wpisem na liście obecności,
- w przypadku nieobecności studenta na zajęciach zobowiązany jest on do odrobienia zajęć;
- aktywny udział w zajęciach;
- wykonywanie czynności bieżących; zaliczenie na ocenę z wpisaniem do Dziennika Umiejętności Zawodowych;
- realizacja zleconego zadania;
- przedłużona obserwacja opiekuna;
- poprawna, oceniona pozytywnie odpowiedź ustna/pisemna na 3 pytania z zakresu treści odnoszących się do efektów uczenia się z dziedziny wiedzy i umiejętności, zadane studentowi w czasie trwania dyżuru. i/lub
- opracowany i oceniony pozytywnie proces pielęgnowania.

Brak zaliczenia (nza!):

- obecność mniej niż 100%,
- bierny udział w praktykach zawodowych,
- negatywnie oceniona odpowiedź ustna/pisemna,
- negatywnie ocenione wykonanie zadania,
- negatywnie oceniony proces pielęgnowania,
- naganna postawa (brak respektowania czasu trwania praktyk zawodowych, zajmowanie się sprawami innymi, nie związanymi z praktykami zawodowymi: śledzenie stron internetowych, używanie telefonu komórkowego, czytanie książki itp., nie wykonywanie zleconych zadań, brak wiedzy z zakresu treści odnoszących się do efektów kształcenia z dziedziny wiedzy i umiejętności, zadane studentowi w czasie trwania dyżuru).
- brak udokumentowanego w dzienniku umiejętności zawodowych, osiągnięcia założonych modułowych efektów uczenia się.

KRYTERIA OCENY ODPOWIEDZI USTNEJ/PISEMNEJ			Skala ocen odpowiedzi ustnej/pisemnej w odniesieniu do ilości uzyskanych punktów	
Lp.	KRYTERIA	Liczba punktów		
			bardzo dobry	16
1.	Zasób wiadomości, zrozumienie tematu.	0-5	dobry plus	15
2.	Aktualność wiedzy z zakresu poruszanego tematu.	0-5	dobry	13-14
3.	Zastosowanie prawidłowej terminologii.	0-3	dostateczny plus	11-12
4.	Spójność konstrukcji wypowiedzi.	0-3	dostateczny	9-10
	RAZEM:	16 pkt	niedostateczny	<8

KRYTERIA OCENY PROCESU PIELEGNOWANIA			Skala ocen procesu pielęgnowania w odniesieniu do ilości uzyskanych punktów	
Lp.	KRYTERIA	Liczba punktów		
1.	Proces pielęgnowania odpowiada studium przypadku.	0-3	bardzo dobry	19-20
2.	Umiejętność prawidłowego formułowania diagnozy pielęgniarstwa.	0-3		
3.	Właściwa hierarchia prezentowanych diagnoz.	0-3	dobry plus	17-18
4.	Planowanie działań zgodnie z aktualną wiedzą pielęgniarstwa. Proponowany sposób realizacji/	0-3		

	proponowane interwencje adekwatne do stanu zdrowia oraz do posiadanych zasobów.		dobry	15-16
5.	Zasób wiadomości, zrozumienie tematu.	0-3	dostateczny plus	13-14
6.	Zastosowanie prawidłowej terminologii.	0-3	dostateczny	11-12
7.	Estetyka pracy.	0-2	niedostateczny	<10
RAZEM:		20 pkt		

WYKAZ LITERATURY

LITERATURA PODSTAWOWA

1.	Głuszek St.: Chirurgia. PZWL, Warszawa 2019, wyd.2
2.	Fibak J.: Chirurgia. PZWL, Warszawa 2014, wyd. 3
3.	Noszczyk W.: Chirurgia repetytorium. PZWL, Warszawa 2014.
4.	Łukieńczuk T. (red.): Pielęgniarstwo operacyjne. Urban & Partner, Wrocław 2015. Walewska E.: Podstawy pielęgniarstwa chirurgicznego. PZWL, Warszawa 2014.
6..	Walewska E, Scisło L.(red.)[aut.Czaja E]: Procedury pielęgniarские w chirurgii. PZWL, Warszawa 2014.
7	Walewska E.: Podstawy pielęgniarstwa chirurgicznego. Wydaw. Lekarskie PZWL 2006.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

1.	Czasopisma naukowe medyczne, m.in. : Polski Przegląd Chirurgiczny, Medycyna Praktyczna Chirurgia, Pielęgniarstwo XXI Wieku, Problemy Pielęgniarstwa, Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne, Zakażenia.
2.	Bibliograficzne bazy danych: Polska Bibliografia Lekarska oraz bazy czasopism obcojęzycznych EBSCO.
3.	Bączyk G, Kapała W. (red.): Podstawy kliniczne oraz pielęgnowanie chorych w okresie przed- i pooperacyjnym w chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Karola Marcinkowskiego, Poznań 2012.
4.	Czerwiński J, Małkowski P. (red.): Pielęgniarstwo transplantacyjne. Warszawski Uniwersytet Medyczny. Warszawa 2014.

Podpis koordynatora przedmiotu/MODUŁU:
